

WSPARCIE PSZCZELARSTWA W POLSCE

Najwyższa Izba Kontroli

Warszawa, lipiec 2017 r.

01 Dlaczego podjęliśmy kontrolę?

- Problemy pszczelarstwa polskiego
- Rezolucje Parlamentu Europejskiego dotyczące sytuacji w pszczelarstwie

02 Rola i stan pszczelarstwa

Korzyści z zapylania roślin uprawnych:

4,1- 7,4 mld zł

60 gatunków roślin rolniczych i 140 gatunków roślin ogrodniczych uzależnionych od zapylania

Inne korzyści z hodowli pszczół:

miód, pyłek i mleczko pszczele,
propolis, воск i jad pszczeli

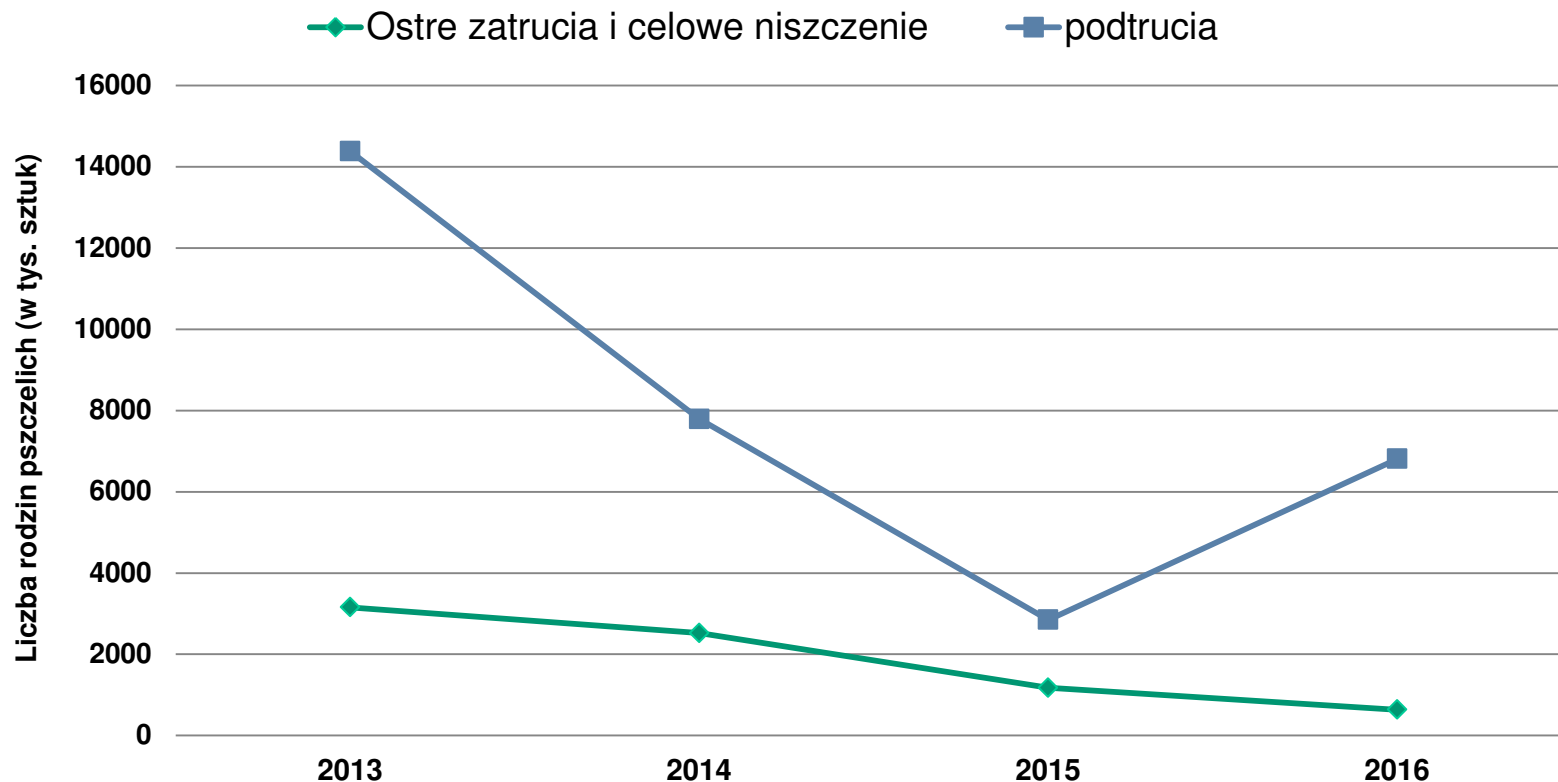
03 Rola i stan pszczelarstwa

Straty rodzin pszczelich – główne przyczyny

- Choroby i pasożyty
- Pestycydy
- Warunki atmosferyczne

04 Rola i stan pszczelarstwa

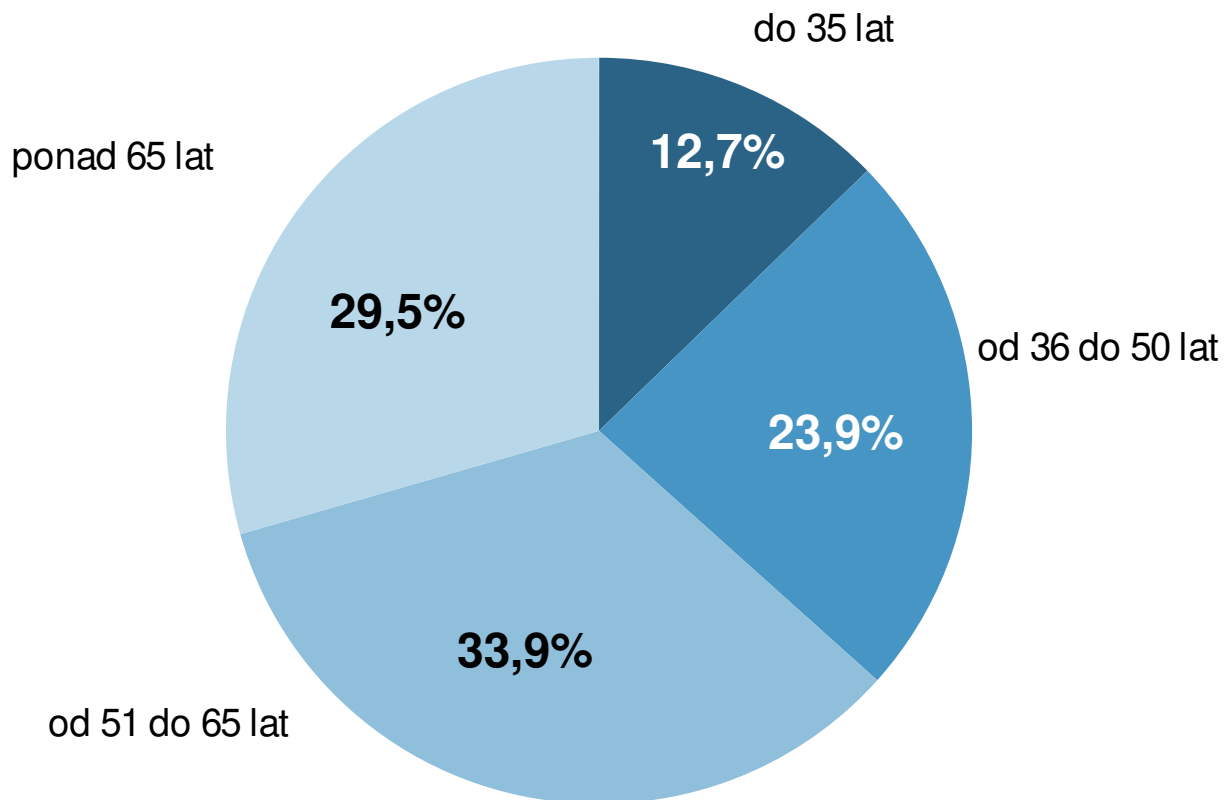
Ubytki rodzin pszczelich w latach 2013–2016

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z Instytutu Ogrodnictwa oraz z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

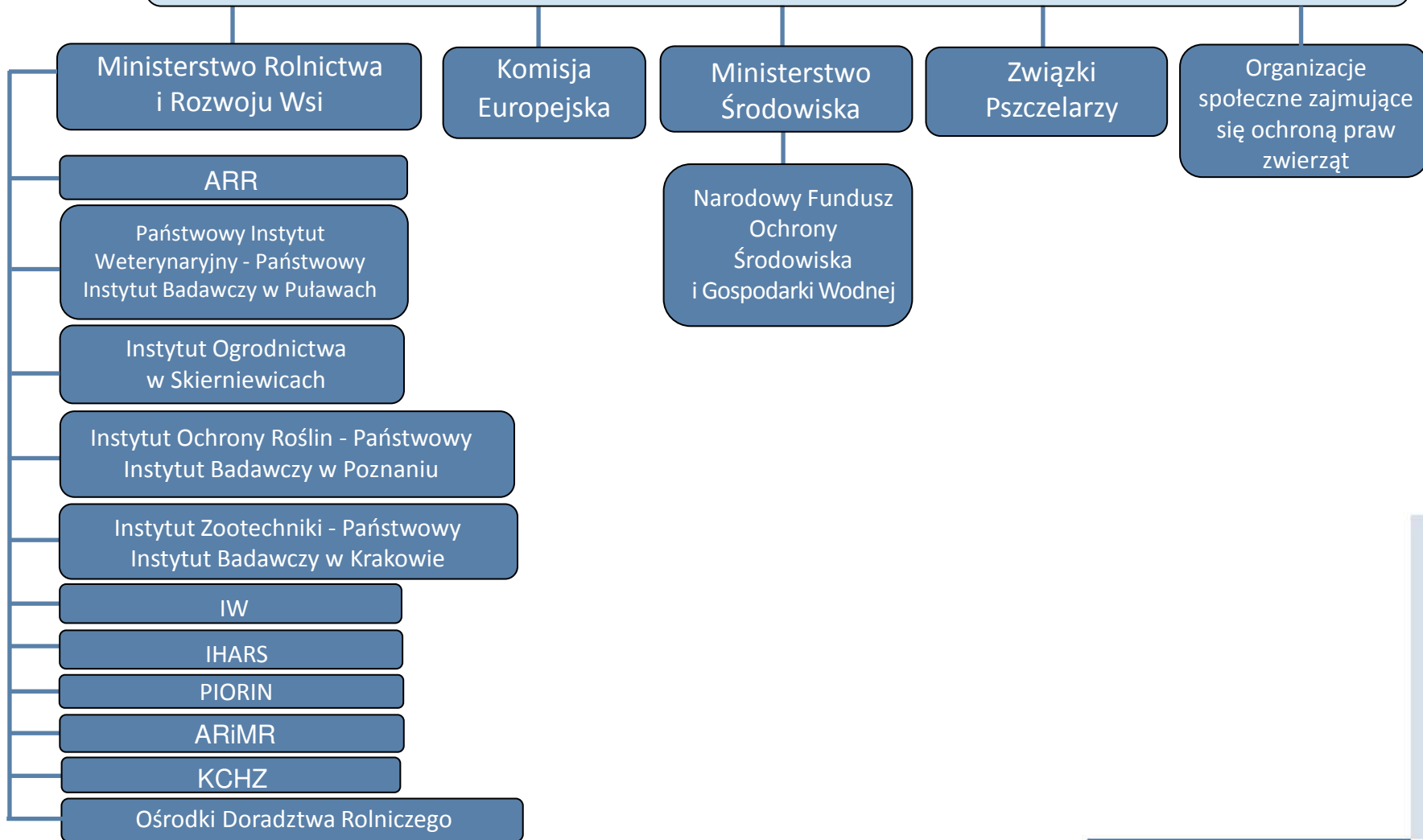
05 Rola i stan pszczelarstwa

Struktura wiekowa pszczelarzy w Polsce

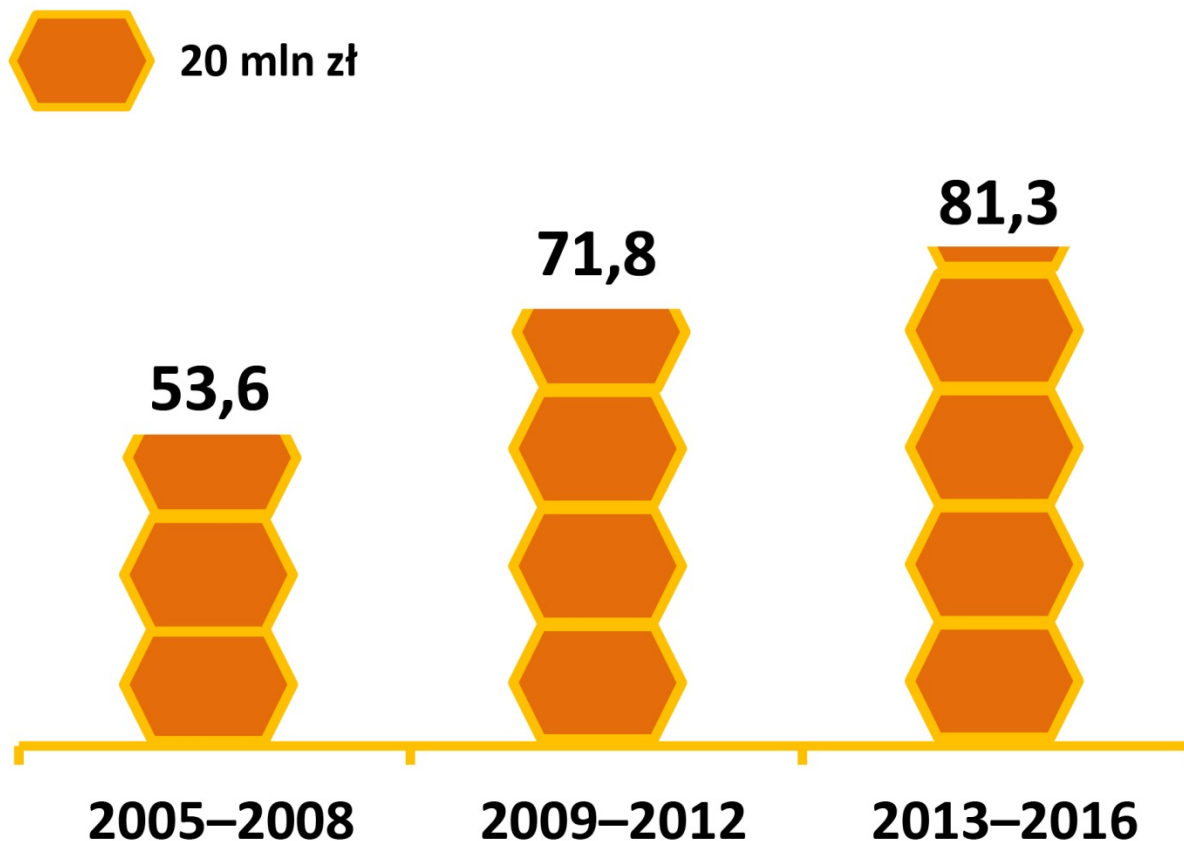
Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Główne podmioty wspierające pszczelarstwo w Polsce

07 Rola i stan pszczelarstwa

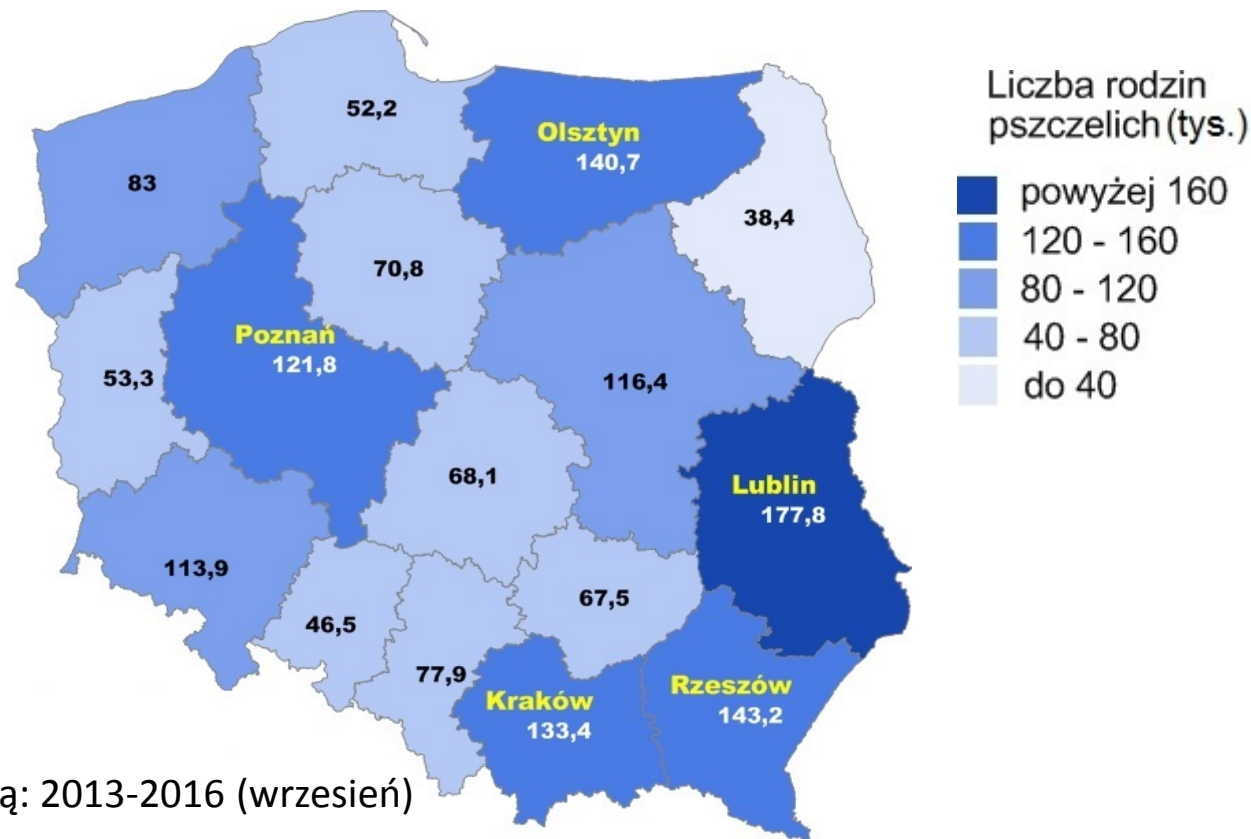
Wydatki na Krajowe Programy Wsparcia Pszczelarstwa - główne narzędzie wsparcia sektora

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z Agencji Rynku Rolnego.

- Czy polityka państwa w zakresie ochrony i wsparcia pszczelarstwa jest wystarczająca w stosunku do problemów w sektorze pszczelarskim?
- Czy postulaty zainteresowanych organizacji i instytucji zostały uwzględnione w programach realizowanych na rzecz sektora pszczelarstwa?
- Czy realizacja celów oraz zadań zawartych w programach na rzecz wsparcia pszczelarstwa była skuteczna?
- Czy nadzór nad realizacją zadań w zakresie wsparcia pszczelarstwa realizowany był prawidłowo?

- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Agencja Rynku Rolnego Agencja Rynku Rolnego
- 5 wojewódzkich związków pszczelarskich:

Okres objęty kontrolą: 2013-2016 (wrzesień)

Źródło: Opracowanie własne NIK.

10 Polityka w zakresie wsparcia pszczelarstwa

- Regulacje dotyczące pszczelarstwa zawarte w przepisach wielu aktów prawnych.
- Brak strategii na rzecz rozwoju pszczelarstwa w Polsce.
- Nadzór kilku inspekcji rolniczych nad pszczelarstwem i rynkiem miodu.
- Prace naukowe dotyczące pszczelarstwa realizowane przez kilka rolniczych instytutów badawczych.
- Trzyletnie Krajowe Programy Wsparcia Pszczelarstwa, zatwierdzone przez Komisję Europejską i współfinansowane ze środków UE – podstawowym narzędziem wsparcia finansowego sektora.
- Inne wydatki publiczne wspierające pszczelarstwo.

Brak jednolitej koncepcji, która determinowałaby kierunki rozwoju pszczelarstwa oraz zmianę pokoleniową pszczelarzy, a także wskazywałaby dostępne narzędzia wsparcia tej branży w Polsce.

Współpraca z organizacjami i instytucjami w zakresie wsparcia pszczelarstwa

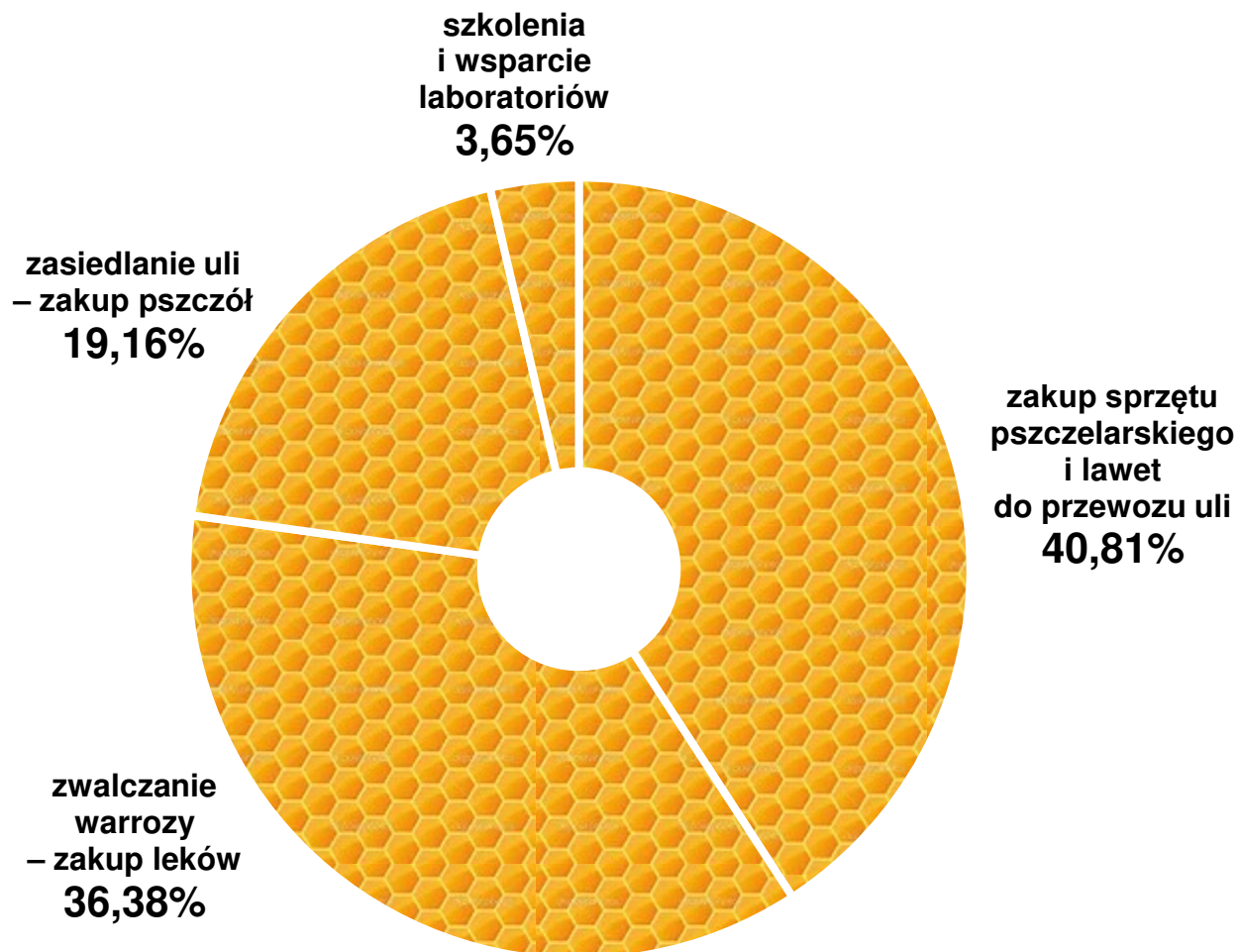
- Organy administracji rządowej (z jednym wyjątkiem) współpracowały ze sobą oraz z organizacjami pszczelarskimi i innymi instytucjami w zakresie wsparcia tego sektora.
- Minister RiRW nie współpracował z Ministrem Zdrowia w zakresie monitorowania skuteczności leków na choroby pszczół.

Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce w latach 2013-2016

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z Agencji Rynku Rolnego.

14 Struktura wydatków na działania KPWP w latach 2013-2016

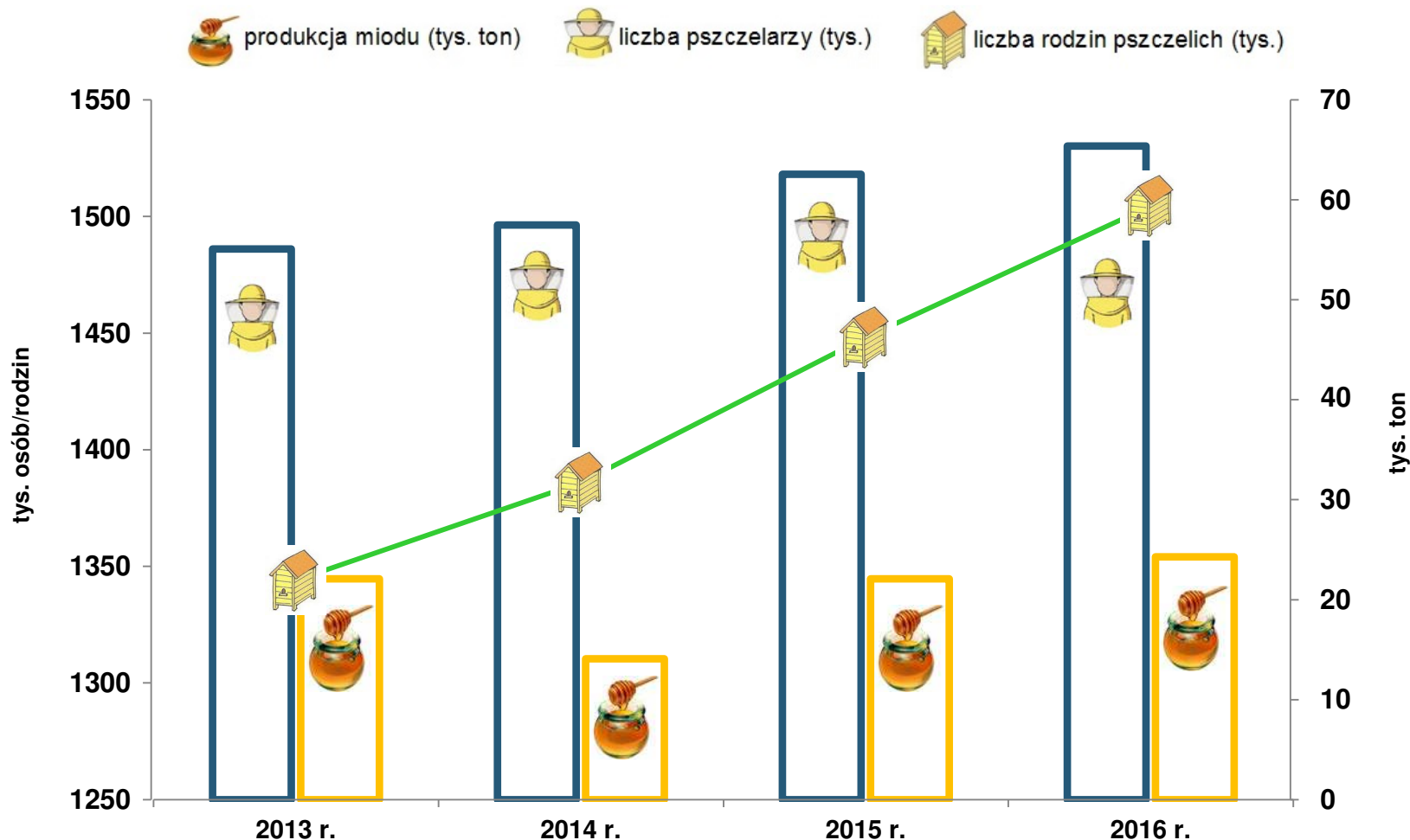

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z Agencji Rynku Rolnego.

Liczba beneficjentów korzystających z pomocy w ramach poszczególnych działań KPWP 2013-2016

Nazwa działania	Liczba beneficjentów w tys. (średnio w roku)
Zakup leków do zwalczania warrozy	33,6
Zakup pszczół	14,2
Zakup sprzętu pszczelarskiego	6,5
Szkolenia	5
Analizy jakości miodu	0,2
Zakup lawet do przewozu uli	0,3

Efekty realizacji Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w latach 2013-2016

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych z Instytutu Ogrodnictwa.

Nadzór nad realizacją zadań w zakresie wsparcia pszczelarstwa

- Nadzór Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nad jednostkami podległymi i nadzorowanymi w zakresie realizacji zadań dotyczących pszczelarstwa sprawowany był prawidłowo.
- Agencja Rynku Rolnego także prawidłowo sprawowała nadzór nad realizacją KPWP 2013-2016.

18 Ocena ogólna – opisowa

Działania prowadzone na rzecz pszczelarstwa w Polsce w ograniczonym zakresie uwzględniały szczególną rolę pszczół w rolnictwie. Korzyści wynikające z zapylania przez pszczoły roślin uprawnych szacowane są w kraju od 4,1 do 7,4 mld zł rocznie. Efektem pracy pszczół są też cenne produkty takie jak: miód, pyłek, mleczko, propolis, воск i jad.

W Polsce brak było kompleksowej strategii na rzecz rozwoju pszczelarstwa. Branża ta podlegała przepisom wielu ustaw i rozporządzeń w obrębie różnych obszarów, w tym ochrony zdrowia pszczół, stosowania środków ochrony roślin i finansowej pomocy państwa, które jednak nie regulowały wszystkich zagadnień umożliwiających jej prawidłowe funkcjonowanie.

19 Ocena ogólna – opisowa – cd.

Działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na rzecz pszczelarstwa polegały przede wszystkim na wydawaniu aktów prawnych regulujących stosowanie środków ochrony roślin w rolnictwie, opracowywaniu programów wsparcia pszczelarstwa i nadzorowaniu ich realizacji, zlecaniu podległym instytutom badań nad chorobami pszczół oraz publikacji materiałów edukacyjnych o zagrożeniach dla owadów zapylających. Przy opracowywaniu programów wsparcia pszczelarstwa Minister współpracował z zainteresowanymi organizacjami pszczelarskimi. Inspekcja Weterynaryjna sprawowała nadzór wyłącznie nad zarejestrowanymi pasiekami wprowadzającymi na rynek produkty pszczele. Pozostałe pasieki nie były objęte tym nadzorem.

Podstawowym narzędziem wsparcia sektora pszczelarskiego były trzyletnie krajowe programy opracowywane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Celem tych programów, realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego z wkładem środków publicznych w wysokości około 20 mln zł rocznie, była poprawa warunków produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelich. W realizowanych do 2016 r. krajowych programach wsparcia pszczelarstwa nie określano wskaźników skuteczności poszczególnych działań będących podstawowym miernikiem oceny ich realizacji.

Nadzór Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Prezesa Agencji Rynku Rolnego zapewnił prawidłową realizację Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa na lata 2013–2016. Realizacja programu przyczyniła się do wzrostu liczby pszczelarzy o 18,9%, rodzin pszczelich o 11,9% oraz produkcji miodu o 9,7%.

21 Wnioski do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o:

- opracowanie strategii na rzecz rozwoju pszczelarstwa, z uwzględnieniem szczególnej roli pszczół w rolnictwie jako owadów zapylających, a także mającej na celu wsparcie młodych pszczelarzy
- opracowanie projektu nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych przez wprowadzenie obowiązku rejestracji wszystkich podmiotów prowadzących pasieki wraz z nadaniem weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego oraz obowiązku przeprowadzania corocznej aktualizacji rejestru, a także objęcie w art. 85 ust. 1 pkt 1 tej ustawy sankcją karną również zdarzenia niepowiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia takiej działalności. Penalizacja tego zdarzenia zdyscyplinuje podmioty prowadzące działalność nadzorowaną i pozwoli wyeliminować podwójną rejestrację rodzin pszczelich.

Najwyższa Izba Kontroli

Warszawa, lipiec 2017 r.